

Betreft: bijdrage Bionext ten behoeve van Rondetafelgesprek CRISPR-Cas-Dinsdag 31 januari 2023

Geachte Tweede Kamerleden,

Met deze brief spreekt Bionext, ketenorganisatie voor de biologische landbouw en voeding in Nederland, haar grote zorg uit over de voorgenomen deregulering van nieuwe veredelings technieken zoals CRISPR-Cas, zonder dat hier goede waarborgen tegenover staan voor de keuzevrijheid van veredelaars, boeren en consumenten.

Keuzevrijheid staat op het spel

De biologische landbouw is een landbouw methode met in de praktijk bewezen duurzaamheidsvoordelen die een belangrijke bijdrage kan leveren aan de aanpak van grote maatschappelijke thema's zoals klimaatverandering en de achteruitgang van de biodiversiteit.

Dit wordt onderschreven door ambitieuze beleidsdoelstellingen voor groei van het biologische landbouw areaal; zowel op Europees niveau (Green Deal¹), als meer recent, op nationaal niveau (Actieplan voor de biologische landbouw²).

Zoals bekend wordt in de biologische sector bewust geen gebruik gemaakt van gentechnologie omdat dit niet past bij de uitgangspunten van de biologische landbouw (IFOAM principes³) noch bij de verwachtingen van consumenten van biologische producten. Een verbod op het gebruik van GGO's is daarom ook vastgelegd in de Europese biologische Verordening (EU 2018/848⁴).

De Europese en Nationale ambities voor groei van de biologische landbouw komen echter sterk onder druk te staan als tegelijkertijd ruim baan wordt gegeven aan de toepassing van veredelings technieken waar de biologische sector vrij van wil blijven. Zonder een wettelijk verplichte traceerbaarheid, etikettering en strikte co-existentie maatregelen zal in de nabije toekomst van keuzevrijheid geen sprake meer zijn.

Vorzorgsbeginsel

Deregulering van nieuwe veredelings technieken zoals CRISPR-Cas doet daarnaast geen recht aan het voorzorgsbeginsel. Ook gaat het voorbij aan de recente uitspraak van het Europese Hof van justitie waarin zij vaststelt deze technieken onder de reikwijdte van de GGO-wetgeving vallen en *case by case* beoordeeld moeten worden omdat ze geen 'geschiedenis van veilig gebruik' hebben.

Toename patenten beperkt innovatie

Een ander groot zorgpunt voor ons is het feit dat toepassingen van CRISPR-Cas, inclusief de zaden, vruchten en planten die daaruit voorkomen, gepatenteerd zullen worden. Een brede toepassing van deze technieken in de veredeling zal onvermijdelijk leiden tot een grote toename van het aantal patenten op eigenschappen van voedselgewassen. Een ontwikkeling waar we het afgelopen decennium, met brede steun vanuit de Nederlandse politiek, de veredelingssector én de gangbare landbouworganisaties, juist tegen gestreden hebben. Patenten versterken de machtsconcentratie in de veredelingssector en beperken de innovatie in de veredeling. Dit leidt uiteindelijk tot een minder divers aanbod van rassen en gewassen voor boeren en tuinders.

Diversiteit is cruciaal voor duurzaamheid

Een toekomstbestendige duurzame landbouw vraagt juist om meer diversiteit aan rassen en gewassen op het veld. Robuuste rassen die goed passen in een divers teeltsysteem, die kunnen omgaan met wisselende teeltomstandigheden als gevolg van klimaatverandering en met een brede weerbaarheid tegen ziekten en plagen. Daarom werken biologische veredelaars bijvoorbeeld aan de veredeling van rassen die zijn aangepast aan mengteelt of strokenteelt. Ook maken ze gebruik van moleculaire merkers om resistentie genen te stapelen in klassiek veredelde rassen⁵. En ze experimenteren met populatie veredeling voor de ontwikkeling van heterogeen biologisch uitgangsmateriaal⁶.

Goede rassen alleen zijn echter niet genoeg. Duurzame landbouw vraagt om een integraal duurzaam systeem met een gezonde en weerbare bodem waarin in samenwerking met de natuur geteeld wordt. En om afzetketens waarin een eerlijke prijs wordt betaald voor duurzaam geproduceerde producten. Het is aan de politiek om de juiste randvoorwaarden te scheppen voor deze transitie. De biologische landbouw heeft daarin een voortrekkersrol en verdient de ruimte om zich volgens haar eigen uitgangspunten verder te kunnen ontwikkelen en te groeien.

Michaël Wilde

Directeur Bionext

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2022/12/19/Inv-actieplan-biologische-landbouw

³ www.ifoam.bio/why-organic/shaping-agriculture/four-principles-organic

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/ALL/?uri=CELEX%3A32018R0848>

⁵ www.groeneveredeling.nl/lopende-projecten/resistente-rassen-tegen-aardappelziekte-phytophthora/

⁶ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021R1189>

Voor meer informatie: Laurens Nuijten, nuijten@bionext.nl, 06-5074 6366